УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

С Т А Н О В И Щ Е

От: *доц. д-р Теодора Иванова Калейнска*
ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“, Велико Търново
Научна специалност 3.3. Политически науки

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по Политически науки в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Мирела Владова Владимирова-Димитрова*
Тема на дисертационния труд: *Концепцията Сръбски свят - политико-идеологически рефлекси в Западните Балкани (на примера на Босна, Херцеговина и Черна гора)*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1829/25.06.2025г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантката се е обучавала по докторска програма към катедра „Политология“ на УНСС по научна специалност Политология съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС. Обучението е осъществено в редовна форма през периода 2022-2025г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Мирела Владимирова-Димитрова е представила завършен дисертационен труд с общ обем от 311 страници, като 240 съставляват основен текст, а останалите страници са библиография от повече от 200 източника на български, сръбски, английски езици, изследвани уебсайтове и интервюта, пет приложения, както и използвани официални текстове и използвани съкращения.

Дисертацията следва класическия модел на писане на дисертационни тези, разположена е в три глави, изводи след всяка глава, увод и общо заключение. Дисертацията има много добра вътрешна логика и връзка като цялостната структура следва логиката на научното изследване, вътрешното съдържание е равномерно и балансирано. Отделно всяка глава има добре очертани тематични раздели на вътрешното съдържание, след всяка глава са представени обобщения и изводи, както и общо заключение на работата с ясно очертани изводи. Използваната литература е богата, актуална, знанието на сръбски език е допълнителен плюс за богатството на изследването.

Мирела Владимирова-Димитрова в началото на изследването си е очертала ясно целта на изследването (анализиране на идеологическите и политическите рефлексии на концепцията Сръбски свят); дефинирала е своите пет изследователски задачи

(изследване на историческите трансформации в сръбския национален идел; анализиране факторите и появата, утвърждаването и разпространението на концепцията „Сръбски свят“; анализиране на основните идеи на водещите й идеолози с съпоставка на тези на „Руски свят“; съдържателен анализ на програмите на водещи сръбски партии в „Третия кабинет Бърнабич“; открояването на водещите механизмите за влияние на Белград в изследваните държави Черна гора и Република Сръбска*)* ; както и обекта *(*концепцията „Сръбски свят“ *)* и предмета *(*политико-идеологическите рефлексии на концепцията в Черна гора, Република Сръбска и Сърбия*)* на своето изследване. Ясно е определена основната теза, а именно „ концепцията „Сръбски свят“ съдържа националистически и реваншистки идеи, които създават предпоставки за провеждане на агресивни и асимилационни политики от страна на властите в Белград спрямо държави от Западните Балкани със сръбска диаспора, посредством специфични механизми за влияние върху политическите процеси и обществените нагласи в тях, което поражда политически предизвикателства пред засегнатите общества“, като са подложени на анализ три изследователски хипотези. В три глави дисертантката е представила цялостното си изследване – първа е посветена на категориалния апарат, анализиран и представен в историческо развитие; втора анализира концепцията „Сръбски свят“ с основни идеи, цели, произход; трета – в сравнителен план представя концепцията и нейното политико-идеологическо влияние в Черна гора, Република Сръбска и Сърбия.

Разглежданият проблем е с особена актуалност предвид на пренареждането на отношенията на световната сцена. Концепцията „Сръбски свят“ и нейните политически интерпретации създават предпоставки и предизвикателства за бъдеща поява и развитие на конфликти, засягащи сигурността на целия регион на Балканите. Русия и нейното влияние в региона придава допълнителна актуалност на изследването.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертантката предлага завършено изследване. Предложената и приложена методология позволяват успешно да бъдат изпълнени и аргументирани поставените изследователски задачи. Дисертантката демонстрира отлично познаване и боравене с категориалния апарат, предлага съдържателен и задълбочен политологичен анализ, влага креативност и творчество в предложеното изследване, представя отлична и акуратна работа с официални документи, прилагайки творчески качествени и количествени методи, сравнителен метод и анализ, исторически анализ и преглед, като тези методи и инструменти й позволяват успешно да представи своята теза и да я защити в цялостната си работа. Считам, че Владимирова отлично и успешно е изпълнила поставените си цели и задачи, развила е задълбочено и последователно хипотезите в своето изследване.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Дисертантката Владимирова е обмислила задълбочено и е предложила в своята самооценка две основни групи приноси, които съм склонна да приема. В теоретичен план е впечатляващ предложения цялостен анализ на концепцията „Сръбски свят“ с цялостното анализиране на основните й идеи, историческо развитие, както и през преглед на политически и партийни документи, медийно присъствие, публични изяви, който е съществен принос и за цялата българска политологична литература. Отлично впечатление прави не само изследователския подход, но и практическото пречупване

на анализа, проявяващ се във вътрешно идейно разделение в самата концепция, но и най-вече в авторовата интерпретация на концепцията върху политическите процеси и нагласи в Черна гора и Република Сръбска. Безспорен принос на изследването е и анализиране на източниците за популяризиране и утвърждаване на идеите на концепция „Сръбски свят“ в сръбското обществено и медийно пространство, както и механизмите за влияние върху обществените нагласи и политически процеси в Черна гора и Република Сръбска, което позволява изследването да послужи като добра изходна точка за бъдещи анализи на дипломати, практици и анализатори на политиката на Балканите. Изследването на предлаганите политики от сръбските партии в контекста на идеите и целите на идеолозите на „Сръбски свят“, е уникално и би могло да послужи като мултиплициращ модел за бъдещи търсения, както на Владимирова, така и на други изследователи. Изследването носи ясно очертани научно-приложни приноси, позволява да бъде надграждано и развивано в сравнителен план, което би било принос за политологичните изследвания на Балканите.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Мирела Владимирова-Димитрова е представила 3 самостоятелни публикации за публична защита и 6 публикации в съавторство, които са пряко подчинени на темата на изследването. Представените материали ясно показват, че интересът на дисертантката е устойчив и траен.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът предлага синтезиран задълбочен прочит на дисертацията, дава ясна представа и акуратно отразява съдържанието на представеното дисертационно изследване.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Надявам се да видя това изследване публикувано, защото съм убедена, че би било много полезно четиво за дипломати, практици и международници. Смятам, че интересът към региона на Балканите тепърва ще се повишава, а това изследване носи много в себе си. Нямам критични бележки и въпроси, но насърчавам дисертантката да продължава своите търсения и да мултиплицира изследователския модел и към други страни от региона – Албания, Румъния.

8. Заключение

Дисертационният труд на Мирела Владимирова-Димитрова отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Условията и реда за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в УНСС. Това ми дава основание да предложа на уважаемите членове на научното жури да вземе положително решение за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Мирела Владимирова-Димитрова по професионално направление 3.3. Политически науки, научна специалност Политология

12 август 2025г./Велико Търново Подпис: ……

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

OPINION

From: *Assoc. Prof. Dr. Teodora Ivanova Kaleynska*
University of Veliko Tarnovo "St. St. Cyril and Methodius", Veliko Tarnovo
Research specialty 3.3. Political Science

Subject: Dissertation for the award of the degree of **Doctor** in Political Science at the UNWE.

Author of the dissertation: *Mirela Vladova Vladimirova-Dimitrova*
Theme of the dissertation: *The Serbian World Concept - Political and Ideological Reflexes in the Western Balkans (on the Example of Bosnia, Herzegovina and Montenegro)*

Reason for submitting the opinion: participation in the composition of the scientific jury for the defense of the dissertation according to the Order № 1829/25.06.2025 of the Rector of the UNWE.

1. Information about the dissertant

The dissertant has been studying at the doctoral program at the Department of Political Science of the UNWE in the scientific specialty of Political Science according to the Order of the Deputy Rector of the UNWE. The training was carried out in full-time form in the period 2022-2025.

2. General characteristics of the submitted dissertation

Mirela Vladimirova-Dimitrova has submitted a completed dissertation with a total volume of 311 pages, 240 of which constitute the main text and the remaining pages are a bibliography of more than 200 sources in Bulgarian, Serbian, English, researched websites and interviews, five appendices, as well as official texts and abbreviations used.

The dissertation follows the classical model of writing a dissertation thesis, it is arranged in three chapters, conclusions after each chapter, introduction and general conclusion. The dissertation has a very good internal logic and relationship as the overall structure follows the logic of scientific research, the internal content is even and balanced. Individually, each chapter has well-defined thematic sections of the internal content, summaries and conclusions are presented after each chapter, and a general conclusion of the work with clearly outlined conclusions. The literature used is rich, up-to-date, knowledge of Serbian is an added plus to the richness of the study.

Mirela Vladimirova-Dimitrova at the beginning of her research has clearly outlined the purpose of the research (analyzing the ideological and political reflections of the concept of Serbian World); she has defined her five research tasks (researching the historical transformations of the Serbian national idol; analyzing the factors and the emergence, establishment and spread of the concept of Serbian World; analysing the main ideas of its

leading ideologues with a comparison of those of the "Russian World"; a content analysis of the programmes of the leading Serbian parties in the "Third Bernabic Cabinet"; highlighting the leading mechanisms of Belgrade's influence in the countries under study Montenegro and Republika Srpska) ; and the object (the concept of "Serbian World") and subject (the political-ideological reflections of the concept in Montenegro, Republika Srpska and Serbia) of its study. The main thesis is clearly defined, i.e. "the Serbian World concept contains nationalist and revanchist ideas that create preconditions for the implementation of aggressive and assimilationist policies by the authorities in Belgrade towards the Western Balkan countries with a Serbian diaspora, through specific mechanisms of influence on political processes and public attitudes in them, which gives rise to political challenges for the societies concerned", and three research hypotheses are analysed. In three chapters the dissertant has presented her overall research - the first one is devoted to the categorical apparatus, analyzed and presented in historical development; the second one analyzes the concept of "Serbian World" with basic ideas, goals, origins; the third one - in comparative perspective presents the concept and its political-ideological influence in Montenegro, Republika Srpska and Serbia.

The problem under consideration is of particular relevance given the realignment of relations on the world stage. The "Serbian World" concept and its political interpretations create preconditions and challenges for future emergence and development of conflicts affecting the security of the entire Balkan region. Russia and its influence in the region adds further relevance to the study.

3. Evaluation of the scientific and applied results obtained

The dissertation offers a complete study. The proposed and applied methodology allows to successfully fulfill and substantiate the set research tasks. The dissertation demonstrates an excellent knowledge and handling of the categorical apparatus, offers a meaningful and thorough political science analysis, puts creativity into the proposed research, presents an excellent and accurate work with official documents, applying creative qualitative and quantitative methods, comparative method and analysis, historical analysis and review, these methods and tools allow her to successfully present her thesis and defend it in her overall work. I believe that Vladimirova has excellently and successfully fulfilled her set goals and objectives, developed the hypotheses in her research thoroughly and consistently.

4. Evaluation of scientific and applied contributions

The dissertant Vladimirova has thoroughly considered and proposed in her self-evaluation two main groups of contributions, which I am inclined to accept. In theoretical terms, the proposed comprehensive analysis of the Serbian World concept is impressive, with a comprehensive analysis of its main ideas, historical development, as well as through a review of political and party documents, media presence, and public appearances, which is also a significant contribution to the entire Bulgarian political science literature. Not only the research approach, but also the practical refraction of the analysis, manifested in the internal ideological divide in the concept itself, but especially in the author's interpretation of the concept on the political processes and attitudes in Montenegro and Republika Srpska, makes an excellent impression. An undeniable contribution of the study is also the analysis of the sources of popularization and promotion of the ideas of the concept of "Serbian World" in the Serbian public and media space, as well as the mechanisms of influence on public attitudes and political processes in Montenegro and Republika Srpska, which allows the study to serve as a good starting point for future analyses of diplomats, practitioners and policy analysts in the Balkans.

The study of the policies proposed by Serbian parties in the context of the ideas and goals of the ideologues of Serbian World is unique and could serve as a multiplying model for future explorations, both by Vladimirova and other researchers. The study has clearly outlined scientific and applied contributions, and allows to be built upon and developed in a comparative perspective, which would be a contribution to political science research in the Balkans.

5. Evaluation of the dissertation publications

Mirela Vladimirova-Dimitrova has submitted 3 independent publications for public defence and 6 co-authored publications, which are directly subordinated to the research topic. The submitted materials clearly show that the interest of the dissertation is persistent and enduring.

6. Evaluation of the abstract

The abstract offers a synthesized in-depth reading of the dissertation, provides a clear overview and accurately reflects the content of the dissertation research presented.

7. Critical comments, recommendations and questions

I hope to see this study published because I am convinced that it would be very useful reading for diplomats, practitioners and internationalists. I think that interest in the Balkan region is only going to grow, and this study has a lot going for it. I have no critical comments or questions, but I encourage the dissertation to continue her research and to multiply the research model to other countries in the region - Albania, Romania.

8. Conclusion

The dissertation of Mirela Vladova Vladimirova-Dimitrova meets the requirements of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its Implementation and the Conditions and Procedure for the Acquisition of the Degree of Doctor of Education and Science at the UNWE. This gives me grounds to propose to the esteemed members of the scientific jury to take a positive decision for awarding the degree of Doctor of Education and Science to Mirela Vladimirova-Dimitrova in the professional field 3.3. Political Sciences, scientific specialty Political Science

12 August 2025 / Veliko Tarnovo Signed: .....